

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΕΠΑΛ Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ Η ΦΥΣΗ

Α. Μη λογοτεχνικό κείμενο

Ορατά τα τραύματα της περιβαλλοντικής μας ασυνειδησίας στις θάλασσές μας

Το παρακάτω κείμενο αποτελεί απόσπασμα από ανάρτηση του Γιώργου Γραμματικάκη στο Facebook με αφορμή την παρέμβασή του στις 04.09.2018 στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή Περιβάλλοντος για την κατάργηση ορισμένων πλαστικών μίας χρήσης. Ανακτήθηκε στις 30.12.2021 από τον ιστότοπο <https://grammatikakis.gr/gr/stin-euronouli/>.

Είναι λοιπόν γεγονός. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει να απαγορευτούν ορισμένα πλαστικά προϊόντα μίας χρήσης που ρυπαίνουν τις ευρωπαϊκές θάλασσες. Καλαμάκια, μπατονέτες, πλαστικά μαχαιροπίρουνα και πιάτα. Ας σημειωθεί ότι γι' αυτά τα είδη υπάρχουν εναλλακτικά προϊόντα, άμεσα διαθέσιμα και οικονομικά προσιτά. Παράλληλα, για κάποια άλλα προϊόντα, όπως τα πλαστικά κουτιά για τη μεταφορά τροφίμων, αλλά και τα ποτήρια, προτείνεται να καθοριστούν εθνικοί στόχοι μείωσης της χρήσης τους. Όλα μαζί αποτελούν -ούτε λίγο, ούτε πολύ!- το 70% των θαλάσσιων απορριμμάτων. Η επιτυχία που είχε, ακόμα και στην χώρα μας, η προσπάθεια περιορισμού της πλαστικής σακούλας μάς δίνει αισιοδοξία για τους νέους αυτούς στόχους.

Ενώ, όμως, οι κατευθύνσεις που χαράζει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και επεξεργάζεται ήδη η Επιτροπή Περιβάλλοντος είναι αναμφίβολα θετικές, στη δική μου παρέμβαση τόνισα ότι δεν αρκούν, και χρειάζεται μεγαλύτερη τόλμη. Ο λόγος είναι απλός: Έχουμε ήδη καθυστερήσει και ο πλανήτης μας, ιδιαίτερα όμως οι θάλασσές του, φέρουν ορατά τα τραύματα της περιβαλλοντικής μας ασυνειδησίας. Η πικρή αυτή αλήθεια είναι ιδιαίτερα οδυνηρή για μια χώρα που ευτύχησε να έχει ευλογημένες θάλασσες και απέραντες ακτές: την Ελλάδα. Στο βιβλίο μου «Ένας Αστρολάβος του Ουρανού και της Ζωής» έγραφα ήδη από παλιά: «Το θαύμα του Αιγαίου και το Ιόνιο πέλαγος, οι απέραντες ελληνικές ακτές και τα συμπλέγματα των νησιών βρίσκονται σε πολλαπλή ομηρεία. Απειλούνται από τα πετρέλαια και τους ρύπους των πλοίων, τη δυναμίτιδα και τις παράνομες τράτες, τα σκουπίδια στις ακτές και στις ψυχές μας. Στον βυθό των θαλασσών διακρίνονται μπουκάλια και πλαστικά, που χρειάζονται δεκαετίες για να αποδομηθούν· ενώ μια θολή αίσθηση δεσπόζει, εκεί που κάποτε έλαμπε το διάφανο νερό και τα μαγικά του χρώματα. Με ένα συμβολικό τρόπο, ο βυθός των ελληνικών θαλασσών απεικονίζει την ίδια την ελληνική πραγματικότητα.».

Είθε η πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να συναντήσει την ανταπόκριση που της αξίζει. Ιδιαίτερα για τη χώρα μας οι λέξεις περιβάλλον, οι θάλασσες και ο έμβιος κόσμος τους, ο δασικός μας πλούτος πρέπει να θεωρούνται ιερές. Όπως λέει και ο Ανδρέας Εμπειρικός «υψώνονται πίδακες στυλπνοί¹, ωρισμένοι λέξεις, λέξεις-χρησμοί, λέξεις ενώσεως αφιδωτής² και κορυφαίας, λέξεις με σημασίαν απροσμέτρητον δια το παρόν και δια το μέλλον». Ας τον ακούσουμε.

A3. Ο Γ. Γραμματικάκης χαιρετίζει με αισιοδοξία την πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Ένωσης να απαγορευτούν ορισμένα πλαστικά προϊόντα μίας χρήσης που ρυπαίνουν τις ευρωπαϊκές θάλασσες. Σε άρθρο (200-250 λέξεων) που θα αναρτήσεις στο σχολικό ιστολόγιο: α) εξηγείς τη σημασία της συγκεκριμένης πρωτοβουλίας για την αποφυγή των κινδύνων που απειλούν τον θαλάσσιο πλούτο, αξιοποιώντας στοιχεία του κειμένου, και β) προτείνεις τρόπους με τους οποίους εσείς, οι νέοι, μπορείτε να βοηθήσετε στην προσπάθεια για την προστασία των θαλασσών.

Μονάδες 25

B. Λογοτεχνικό κείμενο

ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΑΡΑΝΤΑΡΗΣ (1908-1941)

Άλλοτε η θάλασσα

Το ποίημα του Γιώργου Σαραντάρη «Άλλοτε η θάλασσα» γράφτηκε το 1939. Αντλήθηκε από τη συλλογή «Σαν Πνοή του Αέρα» (επιμ. Μαρία Ιατρού, εκδ. Ερμής, 1999).

Άλλοτε η θάλασσα μάς είχε σηκώσει στα φτερά της
Μαζί της κατεβαίναμε στον ύπνο
Μαζί της ψαρεύαμε τα πουλιά στον αγέρα
Τις ημέρες κολυμπούσαμε μέσα στις φωνές και τα χρώματα
Τα βράδια ξαπλώναμε κάτω απ' τα δέντρα και τα σύννεφα
Τις νύχτες ξυπνούσαμε για να τραγουδήσουμε
Είταν τότε ο καιρός τρικυμία χαλασμός κόσμου
Και μονάχα ύστερα ησυχία
Αλλά εμείς πηγαίναμε χωρίς να μας εμποδίζει κανείς
Να σκορπάμε και να παίρνουμε χαρά

1 γυαλιστεροί, αστραφτεροί, λείοι σαν καθρέφτης
2 που έχει σχήμα αψίδας, τοξοειδής, καμαρωτή

Από τους βράχους ως τα βουνά μάς οδηγούσε ο Γαλαξίας
Και όταν έλειπε η θάλασσα είταν κοντά ο Θεός

B3. Να επιλέξεις ένα από τα δύο ακόλουθα θέματα παραγωγής λόγου. Να καταγράψεις τις απαντήσεις σου σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

1. Ποιος ήταν ο ρόλος της θάλασσας στη ζωή του ποιητικού υποκειμένου, όπως προκύπτει από τις εικόνες που ανακαλεί στη μνήμη του; Γιατί η θάλασσα δεν εξακολουθεί στις μέρες μας να είναι αφορμή μόνο για ευχάριστες και αμέριμνες σκέψεις;

ή

2. Σε μια σελίδα ημερολογίου να παρουσιάσεις (σε πεζό λόγο) τα νοήματα του ποιήματος ως μελλοντικά σχέδια του ποιητικού υποκειμένου για το επόμενο καλοκαίρι. Μπορείς να εμπλουτίσεις το κείμενό σου με περαιτέρω στοιχεία, τα οποία σου προκάλεσε η ανάγνωση του ποιήματος (εικόνες ή/και συναισθήματα).

Μονάδες 25